

RIIGIKOHTU PRAKTIKA ÜLEVAADE MAI 2025

KRIMINAALKOLLEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
06.05.2025	1-23-5985/71	<p>Enesetapu abistaja karistusõiguslik vastutus</p> <p>Riigikohus mõistis tegevusloata majandustegevuses õigeks süüdistatava, kes pakkus inimestele raha eest kasutada enda valmistatud seadet, mis võimaldas minna vabaturmala. Kolleegium selgitas, et vabaturma mineja abistamine ei ole tervishoiuteenus, seega ei olnud süüdistatava teguviis loakohustuslik ja talle ei saa ette heita tegevusloata majandustegevust. Igal arusaamisvõimelisel inimesel on õigus elust omal soovil lahkuda. Karistusõiguslik vastutus sellele teole kaasaaitamise eest saab kõne alla tulla üksnes siis, kui inimene ise pole võimeline seda tegema või tal pole täit arusaamist oma tegude tähendusest.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
07.05.2025	1-24-2713/12	<p>Advokaadisund süüdistuskohustusmenetluses</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas asjas nr 1-24-2713 tehtud määruses, et Riigiprokuratuuri määruse peale, millega on süüdistuskohustuskaebus jäetud läbi vaatamata, saab esitada määruskaebuse vaid advokaadi vahendusel. Sellega muudeti varasemat seisukohta, mille kohaselt võis süüdistuskohustuskaebust läbi vaatamata jätvat Riigiprokuratuuri määrust ringkonnakohtus vaidlustada ka advokaadi vahenduseta.</p> <p>Riigikohtunike Hannes Kirise ja Juhan Sarve eriarvamus.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
19.05.2025	1-25-446/39	<p>Lisapiirangute kohaldamine KrMS § 143¹ alusel</p> <p>Kriminaalasjas nr 1-25-446 selgitati, missugustel tingimustel saab KrMS §-s 143¹ sätestatud lisapiiranguid kohaldada ning missugustele nõuetele peab lisapiirangute kohaldamise määrus vastama.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

19.05.2025	1-24-5971/14	<p>Süüteomenetluses tekitatud kahju hüvitamine</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium rõhutas asjas nr 1-24-5971 tehtud määruses, et kui asitõendi äravõtmisest on möödunud KrMS § 124 lg-s 4 toodud kuus kuud, prokuratuur pole seda tähtaega pikendanud ja omanik taotleb asja tagasi, tuleb asitõend talle tagastada. Õigust jätkata asitõendi valdamist pärast nimetatud tähtaja möödumist ei saa tuletada sellest, et menetleja vajab seda tõendamiseseme asjaolude selgitamiseks. Sellise tõlgenduse korral muutuvad KrMS § 124 lg-d 4–6 sisutühjaks. Lisaks selgitas kolleegium mõningaid asja alusetu kinnipidamisega tekitatud kahju suuruse kindlaksmääramise põhimõtteid.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
19.05.2025	1-24-4647/17	<p>Varalise nõude tagamisabinõud</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium käsitles varalise nõude tagamisabinõu(de) kohaldamisega seotud küsimusi kriminaalasjas nr 1-24-4647, selgitades muuhulgas, kellele kuulub notarikontole kantud vara ja kes on selle vara tagamismääruse adressaat.</p> <p>Kolleegium tõi esmalt välja, et KrMS § 141⁴ lg 1 ja TsMS § 378 lg 1 p 4 alusel kohaldatud tagamisabinõu ei ole samastatav vara arestimisega. TsMS § 378 lg 1 p 4 rakendamisel ei saa panna kolmandale isikule aktiivseid kohustusi, kuid saab panna keelu anda raha üle just kostjale ja näha ette raha maksmise (kui seda soovitakse teha) nt kohtutäiturile või kohtu deposiitkontole. Kohus ei saa luua menetlusvälise isiku vastu täitedokumenti, mille alusel saaks temalt nõuda määratud hagi tagamise abinõu täitmist.</p> <p>Notarikontol olev raha kui nõudeõigus krediidasutuse vastu kuulub notari vara hulka, kuid tagamisabinõu kohaldamisega ei puudutata eelduslikult notari enda varalisi huve. Kui õigustatud isiku (eelduslikult hoiustaja) nõudeõigus notari vastu on tagamisabinõu objekt, on see õigustatud isik kriminaalmenetluses tehtud tagamismääruse adressaat, kes saab õigusi kaitsta kriminaalmenetluses.</p> <p>Lisaks selgitas kohus, et KrMS § 141⁴ lg-s 1 nimetatud abinõusid saab kohaldada kolmanda isiku varale selleks, et tagada kolmandale isikule endale kuuluva vara võimalikku konfiskeerimist või kolmandalt isikult rahasumma väljamõistmist. Erandiks on vaid juhtum, kus teine isik annab ise nõusoleku kohtulahendi täitmiseks enda vara arvel. Isik, kelle suhtes kohaldatakse KrMS § 141⁴ lg 1 alusel mõnd tagamisabinõu, peab olema menetlusosalisena kriminaalmenetluses kaasatud. Kaasamine võib toimuda ka pärast tagamismääruse tegemist.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
19.05.2025	1-23-3952/97	<p>Kallutamise mõiste KarS §-s 187</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas kriminaalasjas nr 1-23-3952 seda, missugune tegevus on käsitatav kallutamisenähtusena KarS § 187 tähenduses, asudes seisukohale, et selle väljendi sisustamisel saab juhinduda kihutamist puudutavast õiguskäsitlusest.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
22.05.2025	1-24-4770/14	<p>Jälitustoimingute lubade ja nende alusel kogutud teabe osaliselt tutvustamata jätmise vaidlustamine</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium hindas asjas nr 1-24-4770 tehtud määruses vaidlustatud jälituslubade õiguspärasust. Seda tehes rõhutas kolleegium, et kriminaalmenetluses saab jälitustoiminguid lubada vaid KrMS § 126² lg 1 p-des 1–4 toodud alustel. Esmajoones saab selliste toimingute eesmärgiks olla varjatult tõendusteabe kogumine. Mingil muul seaduses sätestatust hälbival eesmärgil jälitustoiminguid lubada ei tohi. Veel märkis kolleegium, et kuigi isiku salajane pealtkuulamine pärast tema teavitamist kahtlustatava staatusest võib riivata kaitseõigust, ei ole selline toiming siiski täielikult välistatud.</p>

		<p>Lisaks selgitas kolleegium, millises korras saab vaidlustada jälitustoiminguga kogutud andmete tutvustamisest keeldumist. Riigikohus meenutas, et ringkonnakohus, kes lahendab kaebust kohtu poolt jälitustoiminguks loa andmise määruse peale, on pädev vaatama samas menetluses läbi ka isiku kaebuse vaidlustatud jälitusloa ja selle aluseks olnud prokuratuuri taotluse teksti osalise tutvustamata jätmise peale. Samas toonitas kolleegium, et ringkonnakohtu pädevus ei laiene muude jälitustoimikus sisalduvate andmete tutvustamata jätmise peale esitatud kaebuse lahendamisele. Selliste jälitustoiminguga kogutud andmete tutvustamata jätmist saab vaidlustada uurimiskaebemenetluse korras.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
22.05.2025	4-23-749/38	<p>Aegumine on absoluutne menetlustakistus ja tingib vääртеomenetluse lõpetamise</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium kordas asjas nr 4-23-749 oma senist seisukohta, mille kohaselt on aegumine vääртеomenetluses absoluutne menetlustakistus, mis ei võimalda asja edasist menetlemist. Aegumistähtaja möödumisel tuleb vääртеomenetlus VTMS § 29 lg 1 p 5 alusel lõpetada.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
30.05.2025	4-23-4298/83	<p>Rahvusvahelise kuriteo toetamine ja õigustamine</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas vääртеoasjas nr 4-23-4298, et KarS § 151¹ järgi on avaliku esitamise ja näitamise keeld ning selle eest karistamine põhjendatud vaid sellise sümboli puhul, mis on eksponeerimise hetkel Eestis keskmisele inimesele selgelt seostatav rahvusvahelise kuriteoga ja mida eksponeeritakse rahvusvahelist kuritegu toetaval või õigustaval viisil ning mis võib seetõttu ühiskonda lõhestada, põhjustada ohtu või kahju.</p> <p>Kolleegium kordas varasemat seisukohta, et sümbol KarS § 151¹ tähenduses võib olla ka väljend. See, kas väljend on sümbol, sõltub muu hulgas selle kasutamise kontekstist. Sümboli seotust mõne rahvusvahelise kuriteo toimepanemisega tuleb hinnata nn keskmise mõistliku inimese seisukohast. Objektivse kõrvaltvaataja testi kohaldamisel tuleb täiendavalt arvestada, kes on sõnumi adressaat. Eelduslikult on selleks keskmine Eesti Vabariigi elanik, kuid olukorras, kus sümboli eksponeerimise aeg, koht ja viis viitavad sellele, et sõnum on suunatud eeskätt spetsiifilisele grupile, tuleb keskmist mõistlikku inimest sisustada kitsamalt.</p> <p>Lisaks tõi kohus välja, et sümboli kasutaja ei pea tooma sõnaselgelt esile seost sümboli eksponeerimise ja koosseisus nimetatud kuriteo toetamise/õigustamise vahel, vaid piisab sellest, kui selline seos tekib ilma eriteadmisteta keskmiselt informeeritud kõrvaltvaatajal, võttes arvesse sümboli enda tähendust ning eksponeerimise aega, kohta ja viisi. Pole välistatud, et keskmise objektivse kõrvaltvaataja jaoks võib ainuüksi koosseisupärase sümboli avalik eksponeerimine olla mõnel juhul tajutav sellise kuriteo toetamise või õigustamisena.</p> <p>Riigikohtunik Hannes Kirise eriavamus.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

TSIVIILKOLLEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
07.05.2025	2-19-19435/251	<p>Aktsiate tagasinõudmine tühise käsutuse korral</p> <p>Riigikohus selgitas, millisel õiguslikul alusel saab registrikande vahendusel käibel olevate aktsiate omaja nõuda neid aktsiaid tagasi, kui need on kantud õigusliku aluseta tema väärtpaberikontolt teise isiku väärtpaberikontole. Kuivõrd seadusest selleks selge alus puudub, leidis kolleegium, et analoogia korras tuleb kohaldada AÕS § 65 lg-t 1, mis võimaldab isikul, kelle õigusi on ebaõige kinnistusraamatu kandega rikutud, nõuda ebaõige kande parandamiseks nõusolekut isikult, kelle õigusi parandamine puudutab. Väärtpaberite register sarnaneb kinnistusregistrile, sest mõlemast registrist nähtuv õigusseisund võimaldab registri järgi õigustatud isikul käituda omanikuna ka kande ebaõigsuse korral. Seega võib väärtpaberite registris registreeritud aktsiate puhul aktsiate omaja, kelle õigust on ebaõige registrikandega rikutud, nõuda ebaõige kande parandamiseks nõusolekut isikult, kelle õigusi parandamine puudutab, lähtudes analoogiast AÕS § 65 lg-ga 1.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
07.05.2025	2-23-3369/35	<p>Pärandvara jagamine ja pärandvara hulgas olevale kinnisasjale pärandaja abikaasa kasuks isikliku kasutusõiguse seadmine</p> <p>Pärandaja üleelanud abikaasal on PärS § 16 lg 3 järgi õigus nõuda pärandvara hulgas olevale kinnisasjale isikliku kasutusõiguse seadmist, kui nõude esitaja on pärandaja abikaasa, kinnisasi, millele abikaasa palub seada isikliku kasutusõiguse, oli abikaasade ühine kodu ja pärandaja abikaasa elujärg halveneb pärimise tõttu. Ühisomandis olevat asja saab isikliku kasutusõigusega koormata üksnes tervikuna. Pärandvaraks oleva korteri ühisomandi lõpetamist ei välista sellele PärS § 16 lg 3 alusel seatav tasuta tähtajatu isiklik kasutusõigus kostja kasuks.</p> <p>Eelduslikult kuulub kummagi abikaasa pangakontol olev raha abikaasade ühisvara hulka. Siiski ei ole välistatud, et abielu kestel abikaasa arvelduskontole laekunud raha kuulub selle abikaasa lahusvara hulka, kui menetluse kestel leiab tõendamist, et arvelduskontol olev raha saadi tasuta käsutuse teel (PKS § 27 lg 1 p 2), tegemist on väljamaksega kohustusliku pensionifondi osakute eest (PKS § 27 lg 1 p 4) vms. Lahusvara ei muutu ühisvaraks pelgalt selle laekumisega ühe abikaasa arvelduskontole. Olukorras, kus abikaasa arvelduskontole on laekunud ühisvara (töötasu, vanaduspension) ja lahusvara (väljamakse kohustusliku pensionifondi osakute eest), varamassid segunevad. Sellisel juhul tuleb varaühisuse varasuhte lõppemisel abikaasa arvelduskontol oleva ühisvara suuruse kindlakstegemiseks välja selgitada, missugune oli arvelduskontole laekunud ühisvara ja lahusvara proportsioon viimase ühisvara laekumise seisuga. Kui selliselt segunenud ühis- ja lahusvaraks oleva raha kogusumma on ühisvara jagamise hetkeks vähenenud, tuleb kirjeldatud proportsiooni aluseks võttes välja selgitada ühisvara suurus varaühisuse varasuhte lõppemise aja seisuga. Abikaasadel on võimalik ülalkirjeldatu kohaldamist vältida, kui hoidutakse lahus- ja ühisvara segunemisest, mida on võimalik saavutada nt lahusvara tarbeks teise arvelduskonto avamisega.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
09.05.2025	2-21-11325/28	<p>Korteriomandi eriomandi esemest tekkinud kahju hüvitamine korteriomanike vahelistes suhetes</p> <p>Riigikohus selgitas, et sarnaselt korteriomandite kaasomandi eseme alalhoiu kohustusega, eeldab ka eriomandi eseme korrashoiu kohustuse rikkumine, et eriomandi eseme seisukorrast lähtunud kahjustava asjaolu ärahoidmine oli korteriomaniku mõjusfääris, st see ei tohi olla juhuslik, vaid peab olema tingitud mingist korteriomaniku tegevusest või tegevusetusest. Olukorras, kus kahjustatud korteri omanikule on tekkinud kahju teise</p>

		<p>korteriomandi eriomandi esemest ja viimase omanik ei ole oma kohustusi rikkunud, ei saa kahjustatud korteri omanik nõuda kahju hüvitamist korteriomanikult, kelle eriomandi esemest kahju tekitanud sündmus lähtus. Samas ei ole välistatud sellise kahju hüvitamise nõue kahju tekitanud kolmandate isikute vastu lepinguvälistel või kolmandat isikut kaitsva lepingu instituudi alusel. Olukorras, kus kahjustatud korteri omanikul ei ole endal lepingulist või lepinguväliselt nõuet kahju tekitanud isiku vastu kahju hüvitamiseks, on võimalik, et kahju tekitanud isik vastutab tekkinud kahju eest mõne teise isikuga (nt teine korteriomanik) sõlmitud lepingu rikkumise tõttu.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
14.05.2025	2-21-10232/77	<p>Kvooruminõuded otsuste tegemisel korteriühistus</p> <p>Riigikohus selgitas, et korteriomandi- ja korteriühistu seaduse kohaselt on lubatud põhikirjas määrata erinevad nõuded otsustusvõime osas otsuste vastuvõtmisel üldkoosolekul ja koosolekut kokku kutsumata.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
28.05.2025	2-23-607/72	<p>Kohtutäituri põhitasu</p> <p>Kohtutäitur oli algatanud võlgniku suhtes mitu täitemenetlust ja teinud toiminguid, kuid igas menetluses ei õnnestunud sundtäitmisele esitatud nõuet täita. Täitemenetlused lõpetati võlgniku pankroti väljakuulutamise tõttu. Kohtutäitur esitas pankrotimenetluses tunnustamiseks nõude, mis sisaldas täitemenetluse põhitasu ja täitemenetluse alustamise tasu nõudeid. Maakohus tunnustas kohtutäituri nõudest üksnes täitemenetluse alustamise tasu nõudeid, leides, et seadus ei anna kohtutäiturile õigust nõuda põhitasu olukorras, kus täitemenetlus lõpetatakse võlgniku pankroti väljakuulutamise tõttu. Ringkonnakohus nõustus maakohutuga ning leidis ka seda, et kuna põhitasu on tulemuspõhine ja selle suurus ei sõltu täitemenetluses tehtud täitetoimingute mahust, ei teki kohtutäituril õigust saada põhitasu, kui tal ei õnnestu nõudeid täita enne võlgniku pankroti väljakuulutamist. Riigikohus leidis nii maa- kui ka ringkonnakohtu määrust tühistades, et kõnealuses olukorras on kohtutäituril õigus saada põhitasu analoogia alusel KTS § 41² esimese lausega, mis reguleerib põhitasu maksmist olukorras, mil täitemenetlus lõpetatakse nõude täitmise aegumise tõttu.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
28.05.2025	2-22-14922/143	<p>Lapsega suhtlemist korraldav kohtulahend, selle viivitamatu täidetavus</p> <p>Riigikohus leidis varasemaid seisukohti kordavalt, et kohus peab arvestama nii vanema(te) hooldusõigust, vanema(te) õigust ja huvi lapsega suhelda kui ka lapse õigust ja huvi vanema(te)ga suhelda, samuti iga üksikjuhtumi asjaolusid, ja tegema kõike seda arvesse võttes lapse huvidest juhinduva lahendi. Lisaks leidis Riigikohus, et vanema ja lapse suhtlemise korra kujundamine on sarnaselt hooldusõiguse küsimuste lahendamisele kohtu kaalutusotsus.</p> <p>Riigikohus selgitas ka lapsega suhtlemist korraldava kohtulahendi viivitamatut täidetavust ja sunnivahendite rakendamist kohtulahendi rikkumise korral. TsMS § 562¹ lg 3 esimese lause järgne viivitamatu täidetavuse eeldus on kohtulahendi teatavaks tegemine kõikidele adressaatidele (lahendatud juhtumi korral isa, ema, laps (määratud esindaja kaudu)). Pärast seda on võimalik kohe pöörduda kohtutäituri poole, kuid selle eeldus on siiski ka see, et üks vanem ei ole määrust vabatahtlikult täitnud. TsMS § 562¹ lg 3 arvestab lapse huve: et laps saaks ilma võimaliku täiendava viivitusega kasutada talle PKS § 143 lg 1 esimese lausega tagatud õigust isiklikult suhelda mõlema vanemaga.</p> <p>TsMS § 562¹ lg-s 1 sätestatu tähendab kohtule kohustust selgitada määruses, millised sunnivahendid on seaduses ette nähtud ja kuidas neid võidakse täitemenetluses rakendada. Kui kohus ei ole määruse resolutsioonis või põhjendavas osas TsMS § 562¹ lg 1 järgset selgitust andnud, ei tähenda see, et määrusel ei oleks täitedokumendi toimet. Samuti ei ole vaja kohtumäärusesse täitedokumendi toime saavutamiseks lisada lauset, et kohtumääruse täitmiseks võib läbi viia täitemenetluse. Enne kohtulahendi täitmise takistamist ei saa kohus</p>

		<p>lapsega suhtlemist korraldavas määruses sunnivahendit (trahvi) summaliselt määrata ega aresti kohaldada. Küll võib olla võimalik määrata juba lapsega suhtlemist korraldava kohtulahendi resolutsioonis jõu kasutamine lahendiga kohustatud isiku suhtes.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
29.05.2025	2-20-17399/67	<p>Kaasomandi lõpetamine</p> <p>Kolleegium selgitas otsuses kaasomandi lõpetamise asjas esitatavaid nõudeid. Samuti tõi kolleegium lahendis välja, et kohus ei saa lõpetada kaasomandit muul viisil, kui on sätestatud AÕS § 77 lg-s 2, mis on kaasomandi lõpetamise nõude alusnorm. See ei ole võimalik ka juhul, kui kaasomanike panused kinnisasja soetamise või sellel asuva elamu parendamise ja hooldamise on erinevad. Kaasomandi jagamine muul viisil, kui on AÕS § 77 lg-s 2 sätestatud, ei ole võimalik ka juhul, kui kinnisasja kaasomanikud on endised elukaaslased, kes soetasid kinnisasja mitteabielulise kooselu kestel eesmärgiga kinnisasjal asuvas elamus ühiselt elada ja tegid selleks võrreldavad majanduslikud panused. Mitteabieluline kooselu ei muuda iseenesest poolte omandisuhteid. Juhul, kui kaasomand lõpetatakse kinnisasja avalikul enampakkumisel müümisega, tuleb enampakkumise tulem jaotada AÕS § 77 lg 2 alusel kaasomanike vahel vastavalt nende kaasomandi mõtteliste osade suurusele.</p> <p>Olukorras, kus üks kaasomanik on teinud kaasomanike kokkuleppel või enamuse otsusel kinnisasja korrashoiuks, säilitamiseks või parendamiseks kulutusi või kinnisasja säilitamiseks vajalikke toiminguid eelneva kokkuleppe või enamuse otsuseta, on kulud kandnud kaasomanikul õigus nõuda teistelt kaasomanikelt AÕS § 72 lg-te 1 ja 4 alusel kulutuste hüvitamist võrdeliselt nende osaga. Samuti saab solidaarvõlgnik olukorras, kus ta on täitnud ühist kohustust suuremas ulatuses, kui temale langevas osas, esitada teise solidaarvõlgniku vastu tagasinõude VÕS § 69 lg 2 alusel. Mitteabielulises kooselus elavate kaasomanike puhul võib vastavate eelduste esinemisel olla võimalik asjaõigusseaduses (AÕS § 72 lg-tes 1 ja 4) ja võlaõigusseaduses (VÕS § 69 lg-s 2) sätestatu asemel esitada seltsingu likvideerimise sätete kohaldamise kaudu vara väärtuse juurdekasvu jagamise ehk ühiselt loodud majandusliku väärtuse jagamise nõue. Kirjeldatud nõudeid saab kohus menetleda juhul, kui menetlusosaline on need kohtule esitanud.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

HALDUSKOLLEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
09.05.2025	3-23-600/29	<p>Menetlusosalise õigus saada kohtuotsuse väljatrükk</p> <p>Riigikohtu halduskolleegium leidis määruses nr 3-23-600/29, et halduskohtumenetluses tuleb menetlusosalise taotluse alusel anda talle kohtuotsuse (või kohtumenetlust lõpetava määruse) väljatrükk. Kolleegium selgitas, et edasikaebus, mis sisaldaks argumenteeritud põhjendusi ja vastuväiteid kohtu ja menetlusosaliste seisukohtadele, eeldab kohtuotsusesse süvenemist, sh vajaduse korral selle korduvat lugemist. Menetlusosalise valduses olev kohtuotsuse väljatrükk annab selleks üldjuhul paremad võimalused. Kolleegium rõhutas, et põhiseaduse § 24 lg-s 5 sätestatud edasikaebeõiguse tagamine on kohtuvõimu kohustus.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
15.05.2025	3-23-1317/41	<p>Varjupaiga taotlemine, väljasaatmine ja sissesõidukeeld</p> <p>Riigikohtu halduskolleegium selgitas lahendis nr 3-23-1317/41, kuidas hinnata rahvusvahelise kaitse üle otsustamisel välismaalasele päritoluriiki naastes kaasneda võivat</p>

		<p>tagakiusu. Selleks, et päritoluriigi tegevust võiks pidada tagakiusamiseks, peab see kujutama endast põhiliste inimõiguste (nt õigus elule, piinamise ja väärkohtlemise keeld, orjuse keeld ja keeld kohaldada karistust tagasiulatavalt) rasket rikkumist (VRKS § 19 lg 1, direktiivi 2011/95/EL art 9 lg 1). Ohu tulevikus realiseerumise tõenäosust tuleb hinnata komplekselt. Tagakiusamise tõenäosus ei pea olema väga suur, vaid konkreetse juhtumi eripära arvestades piisav. Igasugune õiguste riive või rikkumine, mis ei ole piisava raskusastmega ega mõjuta isikut märkimisväärselt, ei kujuta endast veel tagakiusamist VRKS § 4 lg 1 tähenduses. Kuigi kaebajale määrati päritoluriigis trahv ja sellel on talle negatiivne mõju, ei ole alust käsitada seda kaebaja põhiliste inimõiguste tõsise või korduva rikkumisena VRKS § 19 lg-te 1 ja 2 tähenduses.</p> <p>Halduskolleegium selgitas lisaks sissesõidukeeluga seonduvat. Kolleegium rõhutas, et väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse (VSS) norme tuleb kohaldada koos vastava Euroopa Liidu õigusega. Direktiiv 2008/115/EÜ, milles reguleeritakse sissesõidukeeldu ja selle pikkust, näeb ette iga välismaalast puudutava otsuse igakülgse kaalumise ja põhjendamise kohustuse. See nõue kehtib ka sissesõidukeelu vajaduse üle otsustamisel. VSS § 6 sissesõidukeelu eesmärk on vältida mitte iga, vaid ainult ebasoovitava välismaalase Eestisse ja Schengeni viisaruumi alale saabumist ja Eestis viibimist.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
23.05.2025	3-24-797/21	<p>Haldusorgani otsustused peavad olema sõnastatud täpselt ja selgelt</p> <p>Määruses nr 3-24-797/21 selgitas Riigikohtu halduskolleegium, et haldusorgan ei pea igale rikkumisele reageerima ettekirjutuse tegemisega, kuid haldusorgani otsustuse pinnalt peab olema selge, kas tegemist on üksnes tähelepanu juhtimise või isiku õigusi reguleeriva ettekirjutuse tegemisega. Haldusorgani otsustest ei tohi jääda adressaadile ekslikku muljet regulatiivsusest, kui see polnud otsuse tegelik eesmärk. Kolleegium rõhutas ka varasemas praktikas võetud seisukohta, et süüte- ning järelevalvemenetlus võivad kulgeda paralleelselt, kuid järelevalvemenetlust ei või toimetada ega haldussunnivahendeid kohaldada süüteo menetluse eesmärkide tagamiseks. Haldusorgan ei või jätta nõuetekohast haldusakti vormistamata ega teadlikult raskendada isiku võimalusi enda õiguste kaitseks.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

ÜLDKOGU LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
02.05.2025	1-21-5728/128	<p>Vallavanema varaline vastutus</p> <p>Riigikohtu üldkogu lahendas küsimust, kas ja millise õigusnormi alusel vastutab vallavanem oma teenistuskohustuste rikkumisega vallale tekitatud varalise kahju eest.</p> <p>Üldkogu selgitas, et vallavanema varalist vastutust ei reguleeri avaliku teenistuse seaduses sätestatud ametniku varaline vastutus ega võlaõigusseaduses ettenähtud deliktiõigus, ning asus seisukohale, et tema varalisele vastutusele kohalduvad tsiviilseadustiku üldosa seaduses sätestatud juriidilise isiku juhtorgani liikme vastutuse üldalused. Vallal on õigus nõuda vallavanemalt kahju hüvitamist TsÜS § 37 lg 1 esimese lause alusel, kui vallavanem rikkus tema teenistussuhet reguleerivatest normidest tulenevaid kohustusi. Üldkogu leidis, et mh tuleneb vallavanema teenistussuhte olemusest kohustus järgida valla varalisi huve. Samuti peab vallavanem tegutsema heas usus ja valla huvides, olema otsuste vastuvõtmiseks piisavalt informeeritud ega tohi võtta vallale põhjendamatu riski. Lisaks peab ta vältima huvide konflikti ja mitte eelistama isiklike huve valla huvidele. Vallavanema hoolsusstandardi sisustamisel tuleb arvestada ka kohaliku omavalitsuse üksuse kui avalikes huvides tegutseva juriidilise isiku isepära. Vallavanem ei vastuta TsÜS §</p>

		<p>37 lg 1 teise lause kohaselt, kui ta tegutses vallavolikogu õiguspärase otsuse alusel. Vallavolikogu äratuntavalt ebaseaduslik otsus ei vabasta vallavanemat vastutusest enda kohustuste rikkumise eest.</p> <p>Üldkogu märkis ka seda, et vallavanem peab hüvitama vallale sellise varalise kahju, mille tekkimine on tema teenistuskohustuste rikkumisega põhjuslikus seoses ning mille ärahoidmine on hõlmatud rikutud teenistuskohustuse kaitse-eesmärgiga.</p> <p>Üldkogu selgitas lisaks, et kuna vallavanemalt teenistuskohustuste rikkumisega tekitatud kahju hüvitamise vaidlus on olemuslikult avalik-õiguslik, tuleb selle nõude kohtulikuks maksmapanekuks esitada kaebus halduskohtule. Alternatiivselt võib avaliku võimu kandjast kannatanu või prokuratuur esitada kahju hüvitamise nõude kriminaalmenetluses avalik-õiguslikus nõudeavalduses.</p> <p>Riigikohtunike Heili Sepa ja Nele Siitami eriarvamus.</p> <p>Riigikohtunik Julia Laffranque'i eriarvamus.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
14.05.2025	3-22-246/31	<p>Erineva kohtlemise kooskõla põhiseadusega</p> <p>Riigikohtu üldkogu vaagis otsuses 3-22-246 seda, kas töötuskindlustushüvitise suuruse arvutamise kord on kooskõlas põhiseadusega. Riigikohus leidis, et töötuskindlustuse seadus on põhiseadusega osaliselt vastuolus, sest võimaldab vähendada vanemapuhkuse ajal töötanud inimestele makstava töötuskindlustushüvitise suurust. Inimesi, kes teenivad vanemapuhkuse ajal töötasu, ei tohi kohelda seetõttu ebasoodsamalt, võrreldes nende inimestega, kes vanemapuhkuse ajal tööd ei tee.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>